

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
2020-2021

ΘΕΜΑ: Ανάπτυξη και Βελτίωση Γραπτού Λόγου

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ:	Βελτίωση της ικανότητας κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου μέσα από όλα τα γνωστικά αντικείμενα, ανάλογα με το ηλικιακό τους επίπεδο
Στόχοι:	<p>Τα παιδιά να:</p> <ul style="list-style-type: none">• Καλλιεργήσουν ποικίλες αναγνωστικές δεξιότητες οι οποίες θα τα καταστήσουν ικανά να διαβάζουν γραπτά κείμενα όλων των γνωστικών αντικειμένων με ευχέρεια (ανάλογα με την ηλικία τους), να τα κατανοούν, να τοποθετούνται κριτικά απέναντί τους, έτσι ώστε να οδηγούνται στην κατάκτηση της γνώσης.<ul style="list-style-type: none">▪ Διαβάζουν κείμενα με ρέουσα ανάγνωση, κατάλληλο εκφραστικό ύφος και ακρίβεια.▪ Τοποθετούν το κείμενο σε θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό πλαίσιο.▪ Κατανοούν και αποκωδικοποιούν κειμενικές συμβάσεις, εντοπίζοντας πληροφορίες σε γραπτά κείμενα σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης.• Ενισχύσουν το αναγνωστικό κίνητρό τους ώστε να προσελκύονται στο διάβασμα και να απολαμβάνουν την αναγνωστική τους εμπειρία.• Αναπτύξουν την ικανότητα να γράφουν διάφορα κείμενα έτσι ώστε να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας εφαρμόζοντας βασικές συμβάσεις γραπτού λόγου που αφορούν στην ορθογραφία, στη γραμματική και στη σύνταξη για την παραγωγή γραπτών κειμένων.• Αναπτύξουν τις γλωσσικές δεξιότητες προφορικού λόγου ως προϋπόθεση για τον γραπτό λόγο (ακρόαση, ομιλία, ακουστική μνήμη).• Αναπτύξουν δεξιότητες αυτοαξιολόγησης / ετεροαξιολόγησης του παραγόμενου λόγου.

1. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ/ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

1.1.Ενδοσχολική επιμόρφωση

- Συζήτηση σε συνεδρίαση προσωπικού της ανάγκης συνέχισης του στόχου από την προηγούμενη σχολική χρονιά.
- Παρουσίαση σε συνεδρίαση προσωπικού του σχεδίου δράσης.
- Ανταλλαγή ιδεών και δημιουργία τράπεζας υλικού (ηλεκτρονικού και έντυπου).
- Παρουσίαση κατά τη διάρκεια της συνεδρίας από τη σύμβουλο των Ελληνικών.
- Παρουσίαση και αγορά βιβλίων και βοηθημάτων σχετικά με την παραγωγή γραπτού λόγου.
- Παρουσίαση στη συνεδρία προσωπικού μιας ενότητας ή μιας καινοτόμου δράσης που εφαρμόστηκε από κάποιο συνάδελφο και που σχετίζεται με τον γραπτό λόγο.
- Ανταλλαγή επισκέψεων σε τάξεις ή παρουσίαση δειγματικού μαθήματος σε συναδέλφους.
- Συνδιδασκαλίες
- Αναστοχασμός σε συνεδρίες προσωπικού

1.2.Κατ'οίκον εργασία μαθητών

- Στο πλαίσιο της κατ'οίκον εργασίας που ανατίθεται στα παιδιά θε περιλαμβάνεται συχνά και η ανάγνωση κειμένων ή αποσπασμάτων κειμένων, ανάλογα με το επίπεδο και τις ικανότητες κάθε παιδιού.
- Ανάγνωση κειμένων στα πλαίσια παρουσιάσεων σε διάφορες εκδηλώσεις του σχολείου.

1.3.Αξιοποίηση σχολικών επισκέψεων

- Επίσκεψη στη Δημοτική βιβλιοθήκη Λάρνακας

1.4.Δημιουργικές δραστηριότητες

- Δεκαπενθήμερο φιλιαναγνωσίας (βλ. επισυναπτόμενο)
- Διδασκαλία ενός λογοτεχνικού βιβλίου (ανά τμήμα) κλασσικής ή σύγχρονης λογοτεχνίας.
- Προκήρυξη διαγωνισμών
- Αγώνες ορθογραφίας
- Ημερίδα ορθογραφίας με γονείς
- Επισκέψεις συγγραφέων και δημιουργικές δραστηριότητες σχετικές με τα βιβλία τους.
- Έκθεση βιβλίου σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Γονέων

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ/ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

2.1. Δραστηριότητες

- Λειτουργία δανειστικής βιβλιοθήκης και βιβλιοπαρουσιάσεις
- Δημιουργία γωνιάς βιβλίου για παρουσιάσεις των δημιουργικών εργασιών των παιδιών
- Ελεύθερη ανάγνωση λογοτεχνικών βιβλίων/παραμυθιών κάθε πρωί, ή μετά την ολοκλήρωση εργασιών.
- Καθιέρωση δεκάλεπτου ανάγνωσης
- Προετοιμασία από τα παιδιά, κειμένου δικής τους επιλογής και μεγαλόφωνη ανάγνωση του στην τάξη.
- Γραπτές οδηγίες στον πίνακα για διάφορα θέματα όπως προετοιμασία βιβλίων, αλλαγές στο πρόγραμμα της ημέρας, οδηγίες για ημερήσιες δραστηριότητες κ.ά.
- Μεγαλόφωνη ανάγνωση ατομικά ή ομαδικά.
- Καθημερινός έλεγχος αναγνωστικής δεξιότητας
- Εφαρμογή τεχνικών/ στρατηγικών για βελτίωση της κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα του Αναλυτικού Προγράμματος ως εξής:
(κάθε εκπαιδευτικός επιλέγει στρατηγικές από τις πιο κάτω, ανάλογα με τις ανάγκες των παιδιών της τάξης και την ηλικία τους)

2.2. Στρατηγικές/Τεχνικές για:

2.2.1. Καλλιέργεια ποικίλων αναγνωστικών δεξιοτήτων οι οποίες θα τα καταστήσουν τα παιδιά ικανά να διαβάζουν γραπτά κείμενα όλων των γνωστικών αντικειμένων με ευχέρεια (ανάλογα με την ηλικία τους), να τα κατανοούν, να τοποθετούνται κριτικά απέναντί τους, έτσι ώστε να οδηγούνται στην κατάκτηση της γνώσης.

- Χρήση στην καθημερινή διδασκαλία ποικιλίας κειμενικών ειδών και εντοπισμός των δομικών τους στοιχείων και των συμβάσεών τους.
- Χρήση αυθεντικών κειμένων (αφίσες, συνταγές, οδηγίες, προσκλήσεις, αγγελία, κόμικς, ανέκδοτα κλπ) για καλύτερη κατανόηση διαφορετικών ειδών λόγου.
- Αναφορά στην περίπτωση επικοινωνίας που χαρακτηρίζει κάθε κείμενο: στον πομπό, τον δέκτη, το θέμα και τα γλωσσικά μέσα

που χρησιμοποιούνται.

- Καθορισμός θέματος του κειμένου.
- Γραφή πλαγιότιπλων ή άλλων σημειώσεων στο βιβλίο μαθητή.
- Χρήση νοητικών χαρτών (π.χ. το βουνό της αφήγησης, διάγραμμα ροής, γραμμή αφήγησης κτλ.)
- Συνεξέταση κειμένων (π.χ. εντοπισμός ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα σε κείμενα με διαφορετική δομή ή και περιεχόμενο κτλ)
- Δραματοποίηση/ Παγωμένες εικόνες/ Μετατροπή αφήγησης σε διάλογο
- Εξέταση κειμένων μέσα από τις πέντε αισθήσεις
- Εντοπισμός πληροφοριών μέσα από δραστηριότητες όπως «Αλήθεια ή Παραμύθια» και «3,2,1»
- Αναγνώριση και αναφορά γεγονότων και λεπτομερειών που υπάρχουν σε ένα κείμενο.
- Αναγνώριση, αναφορά και πρόβλεψη της ακολουθίας των γεγονότων σε ένα κείμενο.
- Αναφορά κατάλληλων τίτλων και κύριων σημείων μιας ιστορίας.
- Εξαγωγή λογικών συμπερασμάτων με βάση το κείμενο.
- Επισήμανση του σκοπού και των κεντρικών ηρώων .
- Διάκριση του φανταστικού από το πραγματικό.
- Επισήμανση της προπαγάνδας ή των προκαταλήψεων που πιθανόν να υπάρχουν.
- Δεξιότητες λεξιλογίου: εύρεση και χρήση συνώνυμων, αντίθετων, ταυτόσημων λέξεων.
- Ανάγνωση οδηγιών και επεξήγησή με δικά τους λόγια ή και τον εντοπισμό λέξεων κλειδιά.
- Σιωπηρή ανάγνωση κειμένων και εντοπισμός πληροφοριών για απάντηση ερωτήσεων.
- Ερωτήσεις προσανατολισμού.
- Παρουσίαση από τα ίδια τα παιδιά των εργασιών τους η οποία ακολουθείται από συζήτηση.
- Συμπλήρωση μικρών κειμένων με κενά.
- Συμπλήρωση εννοιολογικών διαγραμμάτων.
- Αναδιήγηση του κειμένου.
- Αξιοποίηση/μελέτη του τίτλου, της εικόνας, του προοργανωτή, της εισαγωγής.

2.2.2. Ανάπτυξη της ικανότητας γραφής διαφόρων κειμένων έτσι ώστε να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά σε διάφορες περιστάσεις επικοινωνίας εφαρμόζοντας βασικές συμβάσεις γραπτού λόγου που αφορούν στην ορθογραφία, στη γραμματική και στη σύνταξη για την παραγωγή γραπτών κειμένων.

- Σε γνωστικά αντικείμενα όπως Γεωγραφία/Θρησκευτικά/Ιστορία:
- Επεξεργασία κειμένων βήμα/βήμα, παράγραφο/παράγραφο
- Σύνταξη μιας περιεκτικής πρότασης για κάθε παράγραφο
- Μικρές και σύντομες δραστηριότητες (Ορθό/Λάθος, Ζευγάρωσε, Συμπλήρωσε) οι οποίες δίνονται κατά την πρώτη επαφή των παιδιών με το κείμενο
- Υπογράμμιση κύριων σημείων
- Απάντηση γραπτών ερωτήσεων (για τις μεγαλύτερες τάξεις διπλές)

- Πινακίδα ορθογραφίας. Ετοιμάζονται στις ομάδες μας εποπτικά, για να μπουν στις πινακίδες της τάξης, με τους κανόνες της ορθογραφίας. Πινακίδες με χαρτόνια όπου γράφονται δύσκολες λέξεις ή οικογένειες λέξεων.
 - «Κουτί ορθογραφίας». Στο κουτί ρίχνονται χαρτάκια και καρτελίτσες, με λέξεις που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας (οποιοδήποτε μαθήματος) και θεωρούνται βασικές και πυρηνικές. Όταν ανοιχτεί το κουτί, οι λέξεις χρησιμοποιούνται για παραγωγή λόγου και συζήτηση περί ορθογραφίας.
 - «Γωνιά της Ορθογραφίας». Τοποθετούνται εκεί λεξικά, γραμματικές, άλλα βιβλία αναφοράς, άλλα κείμενα σχετικά με θεματικό λεξιλόγιο της εκάστοτε ενότητας και παιχνίδια, όπως σκραμπλ, κρεμάλα, σταυρόλεξα, ακροστιχίδες, κτλ.
 - Έμφαση στην εκμάθηση ορθογραφικών κανόνων. Οι κανόνες μπορούν να τυπώνονται σε σελιδοδείκτες, καρτέλες, μπρελόκ κτλ. και να είναι εύκολα προσβάσιμοι στους μαθητές όποτε τους χρειαστούν.
 - Διόρθωση από τους μαθητές κειμένων με ορθογραφικά λάθη.
 - «Η λέξη της ημέρας». Πρόκειται για μια λέξη κλειδί της ενότητας, με την οποία γίνονται διάφορες δραστηριότητες π.χ. ορισμός, ετοιμολογία, γραμματική αναγνώριση κλπ.
 - Ετοιμάζονται νοητικοί χάρτες (mind maps), που συσχετίζουν ιδεογραμματικά τις λέξεις μεταξύ τους. Μπορεί να γίνει με τη χρήση διάφορων λογισμικών, όπως kidspiration, ppt, word, κτλ.
 - Τετράδιο με δραστηριότητες για την ορθογραφία π.χ. «Λεξομανία», «Ορθογραφοδημιουργίες», «Παιχνίδια με τις λέξεις». Εκεί μαζεύεται το λεξιλόγιο της ενότητας και ακολουθούν διάφορες δραστηριότητες π.χ. συλλαβές, αλφαβητική σειρά, κρυπτόλεξα.
 - Δημιουργία «ατομικού λεξικού» στο οποίο θα καταγράφονται λέξεις.
 - Θησαυροφυλάκιο ελληνικής γλώσσας – κατάλογος ωραίων λέξεων ή φράσεων που εντοπίζουν σε κείμενα (κυρίως λογοτεχνικά).
-
- Χρήση στην καθημερινή διδασκαλία ποικιλίας κειμενικών ειδών και εντοπισμός των δομικών τους στοιχείων.
 - Εφαρμογή της σταδιακής συγγραφής κειμένου (Προσυγγραφικό, Συγγραφικό, Μετασυγγραφικό), βελτίωση αρχικής εκδοχής του παραγόμενου γραπτού και γραφή της τελικής βελτιωμένης έκδοσης.

- Αξιοποίηση οργανωτών κειμένου.
- Διδασκαλία παραγράφου (Θεματική πρόταση/ Υποστηρικτικές προτάσεις/Πρόταση κατακλείδα)
- Καθημερινή και συστηματική ενασχόληση με τη συγγραφή σύντομου κειμένου ή παραγράφου.
- Δημιουργία τράπεζας υλικού με δραστηριότητες δημιουργικής γραφής.
- Συγγραφή περίληψης με τη μέθοδο των πλαγιότιπλων.
- Επέκταση του δοσμένου λογοτεχνικού προϊόντος π.χ. προσθήκη μιας ακόμα στροφής σε ένα ποίημα ή μιας παραγράφου σε ένα κείμενο.
- Παραγωγή γραπτού λόγου με αφορμή έναν πίνακα ζωγραφικής ή ένα τραγούδι ή μια γελοιογραφία κτλ.
- Κατασκευή ποιήματος (λίμερικ ή χαϊκού, παραδοσιακών τσιαππιστών κτλ.)
- Εκμάθηση μικρών «τρικ» για τη συγγραφή μικρής ιστορίας, π.χ. τυχαίες λέξεις που συνδέονται μεταξύ τους, εικόνες που καταλήγουν σε ιστορία (ιστοριόγραμμα, χρήση εργαλείων όπως το «4Πώς, ένα Τι και ένα Γιατί»)
- Παραμυθοσαλάτα. Δημιουργίας ιστορίας αναμιγνύοντας ήρωες και ιδέες από διάφορα παραμύθια.
- Χρήση αυθεντικών κειμένων (αφίσες, συνταγές, οδηγίες, προσκλήσεις) για καλύτερη κατανόηση διαφορετικών ειδών λόγου της καθημερινότητας.
- Αναφορά στην περίσταση επικοινωνίας που χαρακτηρίζει κάθε κείμενο: στον πομπό, τον δέκτη, το θέμα, την προθετικότητα του συγγραφέα και τα γλωσσικά μέσα που χρησιμοποιεί για να το πετύχει.
- Χρήση νοητικών χαρτών (π.χ. το βουνό της αφήγησης, δίκτυο, διάγραμμα ροής, ψαροκόκαλο κτλ.).
- Συνεξέταση κειμένων (π.χ. εντοπισμός ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα σε κείμενα με διαφορετική δομή ή και περιεχόμενο κτλ.).
- Μεταφορά από ένα είδος καταγραφής σε άλλο (π.χ. από ποίημα σε πεζό, από ημερολόγιο σε ποίημα κτλ.)
- Αλλαγή της οπτικής γωνίας του αφηγητή και μετατροπή μιας τριτοπρόσωπης αφήγησης σε πρωτοπρόσωπη ή αντίθετα.
- Συγγραφή ανατρεπτικών παραμυθιών: αλλαγή των παραμυθιών με παρεμβάσεις στα βασικά χαρακτηριστικά των ηρώων.
- Αλλαγή της προοπτικής του κειμένου π.χ. αλλαγή του τέλους από αισιόδοξο σε απαισιόδοξο ή από δραματικό σε χιουμοριστικό κτλ.

- Αλλαγή των ηρώων του κειμένου ή προσθήκη καινούριων και δημιουργικό ξαναγράψιμο ενός κειμένου από τη δική τους σκοπιά.
- Απόδοση ενός ποιήματος με καλλιγράφημα.
- Διαθεματική διδασκαλία άρθρων- μικρών ιστοριών π.χ. «Η αληθινή αξία ενός δαχτυλιδιού», του Χόρχε Μπουκάι
- Παραγωγή γραπτού λόγου με αφορμή έναν πίνακα ζωγραφικής ή ένα τραγούδι ή μια γελοιογραφία κτλ.

2.3. Ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων προφορικού λόγου (ακρόαση, ομιλία ακουστική μνήμη).

- Καθιέρωση δεκάλεπτου προφορικού λόγου (Τι είδα...Τι έμαθα...Τι άκουσα...
- Ιδεοθύελλα: δίνεται μια λέξη και οι μαθητές λένε ότι τους έρχεται στο μυαλό όταν ακούνε τη συγκεκριμένη λέξη.
- Συμμετέχουν σε debate (αντιπαράθεση)- αιτιολόγηση των απόψεων τους.
- «Καυτή καρέκλα». Μπαίνουν στη θέση ενός ήρωα και εκφράζουν τα συναισθήματα – σκέψεις κλπ.
- «Το voice της ανάγνωσης»
- Διαβάζουν μεγάλωφωνα κείμενα. Τηρούν τα σημεία στίξης και σωστό ύφος.
- Συμμετέχουν σε θεατρικά παιχνίδια, υποδύονται ρόλους.
- Χρήση λογισμικών.
- Παραγωγή ποικιλίας προφορικών κειμένων (αναδιήγηση, συνέντευξη, οδηγίες, τραγούδι, απαγγελία, ραδιοφωνική εκπομπή κ.ο.κ)
- Θέσπιση κανόνων συζήτησης (Ακούω χωρίς να διακόπτω, μιλώ ήρεμα, ευγενικά, σέβομαι τη διαφορετική άποψη κτλ).
- Παιχνίδι «Ας πούμε μια λέξη», (Συνώνυμα, Αντίθετα)
- Χρήση γλωσσικών στηριγμάτων προφορικού λόγου.
- Παρακολούθηση ταινιών μικρού μήκους που συνδέονται με τα κείμενα-ενότητες. Προφορική αναδιήγησή τους.
- Δημιουργία γωνιάς στην τάξη με σοφά λόγια/αποφθέγματα από εξέχουσες προσωπικότητες ή αρχαίους Έλληνες

- Αυτοαξιολόγηση / ετεροαξιολόγηση των μαθητών με δοσμένα κριτήρια ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας.
- Εφαρμογή διαφόρων τεχνικών αυτοβελτίωσης γραπτού λόγου.
- Δραστηριότητες βελτίωσης στο επίπεδο λέξης
 - Αντικατάσταση λέξεων που επαναλαμβάνονται.
 - Αντικατάσταση κοινότυπων λέξεων.
 - Χρήση επιθέτων
 - Χρήση συνωνύμων
 - Επιλογή ρημάτων και καθορισμός χρόνου.
 - Επιτραπέζια παιχνίδια που βοηθούν τις λεξικές ασκήσεις (π.χ. Σκραμπλ, κρεμάλα κτλ.)
- Δραστηριότητες βελτίωσης στο επίπεδο πρότασης
 - Σύνδεση και οργάνωση κύριων προτάσεων
 - Χρήση προσδιορισμών
 - Χρήση προτάσεων σχολιασμού
 - Τεχνική κινηματογραφοποίησης
 - Κατακερματισμός κειμένου σε προτάσεις
- Δραστηριότητες βελτίωσης στο επίπεδο κειμένου
 - Ορθή δομή της παραγράφου – θεματική πρόταση, λεπτομέρειες, κατακλείδα.
 - Ορθή παραγραφοποίηση
 - Συγγραφή δοσμένης θεματικά παραγράφου σε περιορισμένη έκταση και σε προκαθορισμένο χρόνο.

